

národní
úložiště
šedé
literatury

Čtvrtletník Severočeského muzea v Liberci - Léto 2011 (1)

Severočeské muzeum v Liberci; Rous, Ivan
2011

Dostupný z <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-383423>

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 16.02.2019

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz .

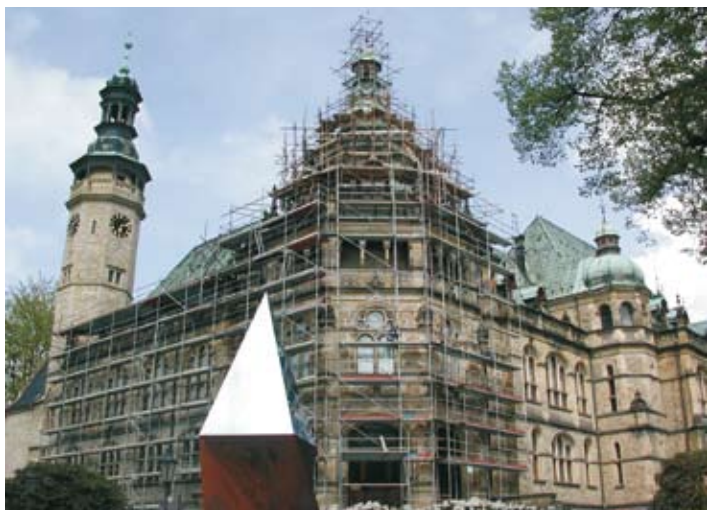

ČTVRTLETNÍK SEVEROČESKÉHO MUZEA V LIBERCI

Informační a programové periodikum. K dostání zdarma v síti informačních center a muzeí Libereckého kraje a Euroregionu Nisa. V nákladu 1000 ks vydává Severočeské muzeum v Liberci, příspěvková organizace, Masarykova ul. 11, 460 01 Liberec 1, <http://www.muzeumlb.cz>, tel.: 485 246 111, fax: 485 108 319

Severočeské muzeum v novodobé historii

Alois Čvančara, ředitel SM v letech 1990–2011, botanik

Prvním velkým úkolem, před kterým stálo nové vedení muzea po svém nástupu v dubnu 1990, bylo navrátit Severočeskému muzeu jeho bývalý význam a lesk, „odpolitizovat“ jeho činnost, celkově zmodernizovat stav objektů i celé instituce a zajistit nové vhodné depozitární prostory. Předpokladem k tomu bylo převedení muzea z gesce tehdejšího ONV pod přímou správu Ministerstva kultury ČR. To se podařilo již v závěru roku 1990 a od 1. 1. 1991 bylo muzeum přímo napojeno na rozpočet Ministerstva kultury. Už pro

POKRAČOVÁNÍ NA STR. 3

**LÉTO
2011**

**Objev
chlebové pece**

Více na str. 2

**Exponáty SM na
Pražském hradě**

Více na str. 4

**Rok 1968
ve sbírkách SM**

Více na str. 5

Archeologický výzkum centra Hrádku nad Nisou v letech 2009 – 2010

Petr Brestovanský, archeolog

V listopadu 2009 byl zahájen v centru Hrádku nad Nisou (první písemná zmínka pochází z roku 1288) archeologický výzkum, který byl vyvolán stavební akcí s názvem „Revitalizace historického centra“. Výzkum zasáhl nejenom náměstí, ale i další ulice, které leží většinou v památkové zóně, právě v historicky nejceněnější partii Hrádku nad Nisou. Objem výkopových prací v terénu bez dlažby a „kufru“ činil téměř patnáct tisíc metrů krychlových.

Doposud jsme v celé dlouhé minulosti tohoto města neměli tak výjimečnou možnost intravilán této lokality v takovém rozsahu probádat. Velmi důležité také je uvědomit si, že znovu tyto archeologické terény zkoumat nebudeme moci, neboť byly nenávratně odebrány z míst, kde se po staletí utvářely. Nejedná se o nic méně, než o jednu jedinou neopakovatelnou možnost jak nabídnout občanům uni-

kátní informace o historii místa, kde žijí, nebo kam přijíždějí a kam se snad do budoucna budou i rádi vracet. Pro doplnění uvádím, že zatím byl v Hrádku nad Nisou řádně dokumentován jen jeden archeologický objekt, a to část trámové konstrukce nalezené doktorem Kavánem v roce 1959 ve vnitrobloku domu čp. 71 na náměstí.

Nález tzv. hrádeckého vampýra Tobiáše, Hrádek nad Nisou, březen 2010.

Za dobu výzkumných prací se podařilo nalézt nejen desetitisíce artefaktů z hmotných dějin městečka, ale i řadu jedinečných objektů. Unikátní situace byla dokumentována na parcele domu čp. 71, kde byly zachyceny sídlištní objekty – „polozemnice“ (jedna dokonce s kónickou dřevěnou díží, jež stála na podlaze a obsahovala vápno) a relikty dřevěných základů staveb, dokumentující vývoj na této parcele od 13. století až po současnost. Základové dubové trámy nejstarší jednoprostorové stavby se nám podařilo dendrochronologicky datovat mezi roky 1219 až 1236 a tím jsme posunuli počátky Hrádku nad Nisou o více jak půlstoletí nazpět, dokonce o několik let před první písemnou zmínkou o Žitavě (ta je z roku 1238).

Mimořádnou událostí se stal též nález částí tzv. Trautmannsdorf-
POKRAČOVÁNÍ NA STR. 2

POKRAČOVÁNÍ ZE STR. 1

ské silnice ze 17. stol., jež vedla směrem k již zmiňovanému neda-
lekému, kdysi královskému, mě-
stu Žitava. Objevena byla zhruba
2,5 metru pod současným námě-
stím a je velmi cennou ukázkou kon-
strukce tehdejší „silniční“ sítě. Ob-
dobný, takto dobře datovaný relikt
silnice bychom v ČR těžko hledali.
O tom, že se průzkumy cest v Ev-
ropě teprve rozvíjí a dokáží vyvolat
doslova senzaci, svědčí skvělý ná-
lez svazků kolejí cesty, která vedla
z Porýní k tržnímu místu v Balhor-
nu, o čemž nás odborný tisk infor-
moval teprve nedávno.

Výsledky archeologického vý-
zkumu v Hrádku nad Nisou uka-
zují zcela nové informace k vývoji
sídlíště a budou nenahraditelným
zdrojem ke srovnávacímu studiu
v široké škále vědních oborů. Mě-
sto se tak stává jedním z mála lépe
prozkoumaných v severních Če-
chách.

O velké důležitosti výzkumů
městských jader vypovídají šet-

ření ve Švýcarsku a v jihozápad-
ním Německu v osmdesátých le-
tech 20. století (města Konstanz,
Zürich, Freiburg im Breisgau, Rott-
weil, Winterthur, Regensburg, Ulm
a Zurzach). V devadesátých letech
20. století byla s výbornými vý-
sledky prozkoumána městská jádra
v sousedním Sasku (Dresden, Lei-
pzig, Crimmitschau). V Čechách
můžeme navázat na výsledky prů-
zkumů Mostu, Plzně či Žatce a do-

Cranium „vampýra Tobiáše“ na pracovišti spirální CT v liberecké nemocnici.

zvědět se o středověké a novově-
ké historii města Hrádku n. N.

V současné době se nachází-
me v období konzumní společnos-
ti a zachraňovat informace k his-
torii není příliš populární. Je dobré
si uvědomit, že jsme se zde nevy-
skytli pouze teď v přítomnosti ja-
kousi náhodou, ale že máme mít
úctu k minulým životům a vynále-
zům našich předků. Informacemi
o minulosti posilujeme nejen uvě-

domování si sebe sama, ale souví-
sí s tím i rodinné vztahy a vazby na
domov, na region, na naši vlast. Je
tolik míst, kde jsou představitelé
obcí a měst k vlastní historii hluší.
Díky vzácnému pochopení vedení
hrádecké radnice a dalších lidí, kte-
ří se zúčastnili záchranu a prezen-
tace minulosti Hrádku nad Nisou,
můžeme dnes obdivovat památky
nejen na výstavě v objektu Brány
Trojzemí, ale některé z nich se sta-
ly i přímou součástí tváře města.
V samém centru města doslova
zakopáváme o historii tohoto síd-
la a můžeme vidět více než 400 let
starou studnu, původní dláždění
úvozu z roku 1681, pískovcový
základ sloupu sv. Anny Samatřetí
či místo původního odpočinku tzv.
hrádeckého „vampýra“ Tobiáše,
což je dnes nejlépe prozkoumaný
kosterní skelet v České republice.
Hrádek tak nastavil vysokou lať-
ku okolním obcím a ukázal, jakým
směrem by se měla ubírat prezen-
tace historie, aby se stala živoucí
a přitažlivou.

Objev chlebové pece ve Frýdlantu

Petr Brestovanský, archeolog

Od začátku ledna 2011 provádělo
archeologické pracoviště Severo-
českého muzea v Liberci záchranný
výzkum financovaný městem
Frýdlant v bývalém špitále číslo
popisné 176. Dne 23. ledna 2011
zde byla objevena asi 40 cm pod
úrovni podlahy v místnosti ozna-
čené jako číslo 3 propálená vrst-
va kamení, mazanice a cihel. V ní
bylo po začistění možné rozpo-

její dno tvořené čtvercovými kera-
mickými dlaždicemi. V ústí pece je
cihlová dlažba nahrazena kamen-
ným překladem o síle 12 cm a šíř-
ce 63 cm. Předpečný prostor je tvo-
řen v levé části zídka se dvěma
až třemi řadami cihel nad sebou,
přičemž ve svrchní části jsou cihly
či ojedinělé kameny polity maltou,
která souvisí s pozdější přestav-
bou špitálu. Do pece se přikládá-

lo vkleče, neboť
obslužná před-
peční jáma je
hluboká pouze
20 cm.

Je nejspíše
světovým uni-
kátem, že se po-
dařilo najít pec
pod podlahou
místnosti, kde
byla plánová-
na výstavba její
repliky. V místě
bývalého špi-
tálu se totiž plá-

nuje vybudování expozice arche-
ologie a historie frýdlantského
náměstí a dějin tamních řemesel.
Unikátní zhruba 500 let staré zá-
klady pece se tak stanou součástí
výstavy a každý je bude moci vi-
dět přesně tam, kde je opustili naši
předkové.

Základy chlebové pece po odstranění zbytků propadlé klen-
by, Frýdlant, únor 2011.

znat téměř kulatý tvar základů bý-
valé chlebové pece o vnějším průmě-
ru 160 cm a vnitřním průměru
108 cm. Obvod stěn je tvořen
místní dostupnou kamennou su-
rovinou – čedičem, který je místy
spojen jílem. Po odstranění vnitř-
ní destrukce pece můžeme vidět

Tapiserie Déjà vu

Dana Breuerová, kurátorka sbírky textilu

PŘÍRŮSTKY

Prvním přírůstkem roku 2011
v Oddělení užitého umění a výt-
varné fotografie se stala autorsky
tkaná tapiserie „Déjà vu“, kterou
muzeu darovala textilní výtvarni-
ce Miroslava Krausová (VŠUP Pra-
ha 1973–79). Návrh vznikl v roce
1989 na základě konkurzu, vy-
hlášeného na výtvarná díla pro
výzdobu recepčního sálu Úřadu
předsednictva vlády ČSSR v re-
konstruovaném Lichtenštejnském
paláci v Praze. Výběrovou komisí
byla přijata druhá varianta návrhu,
ale porevoluční změny a úsporná
opatření vlády zabránily dokonče-
ní realizace této zakázky. Tapiserie
zůstala více než 20 let v majetku
autorky a na počátku devadesá-
tých let 20. století byla několikrát
vystavena v Čechách i na Mora-
vě. K hlavní tapiserii atypického
formátu (4 × 2 m) původně patřila
figura sedícího psa, ten byl bohu-
žel omylem prodán samostatně na
jedné z výstav.

Všestranná výtvarnice Mirosla-
va Krausová obohatila sbírky Se-
veročeského muzea v Liberci již
v minulosti. V roce 2006 byl za-
kopen trojdielný textilní paraván
v dřevěném rámu s názvem „Klim-
te mám Tě ráda“, autorsky zho-
tovený technikou art protis v kom-
binaci se strojovou výšivkou
a textilními aplikacemi. Současně
autorka velkoryse věnovala mu-

zeu dalších pět paravánů s výtvar-
ně osobitými textilními výplněmi
a originálními rámy.

Jméno Miroslavy Krausové se
poprvé v souvislosti se Severo-
českým muzeem objevilo již v roce
1999 a následně v roce 2002, kdy
do sbírky textilu věnovala soubor
dámských oděvů a módních do-
plňků z období třicátých až šede-
sátých let 20. století.

V roce 2000 představila troj-
rozměrné autorské tapiserie a ma-
lované obrazy na působivé výstavě
s názvem „Mezi námi“, společně
s uměleckým sklářem Iljou Bílkem,
ve výstavním sále Severočeského
muzea.

POKRAČOVÁNÍ ZE STR. 1

tento rok se podařilo získat významnou finanční injekci na již třetím rokem probíhající rekonstrukci barokního kláštera v Hejnicích, který byl tehdy ve vlastnictví muzea. Na základě restitučního zákona však musel být rekonstruovaný klášter v závěru roku vrácen původním vlastníkům, Řádu menších

Sbírkové předměty v podzemním depozitáři jsou uloženy v pojezdových regálech nebo fixních šuplíkových skříních.

bratří – františkánů, a vidina nových a moderních depozitářů, kterých se muzeu zoufale nedostávalo, padla. V následujícím roce, opět na základě restitučního zákona, muzeu přišlo o další nově zrekonstruované depozitární prostory, tentokrát v Dalimilově ulici v Liberci.

Rok 1993 se vyznačoval čilým stavebním ruchem – na památkově chráněném objektu depozitáře v Raspenavě byla nově provedena vnější omítka, vrty do zdiva zamezující vztlínání vlhkosti a nově byla nainstalována elektronická zabezpečovací signalizace (EZS). V hlavní budově byla provedena rekonstrukce kotelny a celého otopného systému. Byly vyřazeny kotle na tuhá paliva a nainstalovány na zemní plyn. Uhelny a část kotelny byly přestavěny na depozitáře. Současně byly zateplený všechny půdní prostory v hlavní budově muzea. V následujícím roce byla provedena generální rekonstrukce EZS v hlavní budově.

Svůzelnou situaci v nedostatku vhodných depozitárních prostor se zčásti, ale velmi významně, podařilo řešit v roce 1996. Památkáři dokončili rekonstrukci východního

a severního křídla hradu Grabštejn a za velmi výhodných podmínek nabídli muzeu 11 sálů k užívání. S velkou radostí jsme opustili zcela nevhodný depozitář v osvětleném kostele sv. Máří Magdalény v Jungmannově ulici v Liberci a zde uskladněný sbírkový nábytek přestěhovali na Grabštejn.

Další významný krok ke zlepšení neblahé situace s depozitárními prostory nastal v roce 1998, kdy Severočeské muzeum získalo bezúplatným převodem bývalý internát Montážních závodů v Lukášově. V témže roce byla provedena generální

rekonstrukce elektronické požární signalizace (EPS) v hlavní budově.

Chronický nedostatek vhodných depozitárních prostor se podařilo vyřešit až v letech 2002–03, kdy po osmiletém snažení Severočeské muzeum získalo státní účelovou dotaci 57 mil. Kč na stavbu podzemního depozitáře napojeného na hlavní budovu muzea. Získalo tak jeden z nejmodernějších a nejlépe vybavených depozitárních prostor v České republice. Nad zahlobeným depozitářem byl znovu vybudován park.

Největší investiční akcí od doby postavení budovy muzea v roce 1898, co do rozsahu prací i výše nákladů, za 82,5 mil. Kč, byla rekonstrukce střech a střešních konstrukcí, která probíhala v letech 2004–07. Veškeré náklady hradil zřizovatel SM – Liberecký kraj. Na střechu se vrátila původní krytina z břidlice, opraveny, očištěny a zafixovány byly všechny kamenné zdobné prvky, balustrády, věžičky apod. Zrestaurovány byly všechny kovové, převážně měděné zdobné prvky střechy. Mnohé musely být podle původních předloh znovu vyrobeny. Všechny půdní veštiny – pracovny i depozitáře

v podkroví byly vybourány, poškozené trámy střešní konstrukce vyměněny nebo opraveny. Zpět byly opět postaveny všechny kanceláře a depozitáře. Z uspořené rozpočtové rezervy byla přetěsněna všechna okna, chemicky očištěna a nakonzervována kamenná obvodová pláště budovy a zrestaurovány všechny vstupní dveře do budovy. Nainstalováno bylo vytápění žlabů a okapových svodů.

Rok 2010 byl poznamenán srpnovou katastrofální povodní. De-

pozitář v Raspenavě zasáhla povodňová vlna a byl zatopen až do výše 1 m. Zcela zničena byla parкетová podlaha v jedné místnosti, akumulační kamna v přízemí budovy a plot. Poškozena byla vnější fasáda na budově a elektronická zabezpečovací signalizace. Největší škody však voda napáchala na uskladněných sbírkách. Díky pojištění krytí jsou škody průběžně odstraňovány a většina zasažených sbírkových předmětů je již v rukou restaurátorů.

Nová kniha: Koncentrační, zajatecké a jiné tábory na Liberecku

Ivan Rous

Zatím jediná známá fotografie koncentračního tábora FAL Kratzau II (r. 1944), kterou objevil badatel a spolupracovník muzea Pavel Štekl.

V současné době pracujeme na přípravě knihy, která se bude zabývat regionální historií táborových komplexů z období první a druhé světové války a z období odsunu německého obyvatelstva z českého pohraničí. První světová válka bude v knize zastoupena obrovským zajateckým táborem, který stál na místě dnešního libereckého letiště. Největší díl publikace věnujeme období druhé světové války. Koncentrační tábory, pobočky kmenového tábora Groß-Rosen, budou mít samostatné kapitoly a poprvé budou zpracovány zcela detailně. Každý objekt bude přiblížen plánovou dokumentací jak původní, tak i novou, která ostatně bude provázet i další typy táborových zařízení v knize uvedené. Zároveň budou známá fakta doplněna o závěry z výzkumů v terénu a o donedávna neznámé podrobnosti odhalené při archivních šetřeních. Podobně pojaty budou i kapitoly o druhoválečných zajateckých a pracovních táborech a odsunových střediscích. Některá zařízení máme doložena jen ve svědeckých výpovědích nebo naopak

jen v dobové dokumentaci, právě výpovědi jsou však často tím nejcennějším, na co jsme při výzkumu narazili. Představíme fungování válečného průmyslu na Liberecku a kniha se nevyhne ani dnes populárním nacistickým podzemním továrnám (podařilo se nám zaznamenat i výpovědi přímých účastníků stavby podzemní továrny u Bolešlavi na Frýdlantsku); shrnutý budou i výsledky výzkumu v polské a německé části Euroregionu Nisa. Kniha, o které hovoříme, je vlastně rozšířením výstavy „Zbytky válek“, která proběhla v muzeu v létě 2010. Díky ní se nám také ozvalo množství pamětníků, kteří doplnili naše závěry.

Prosíme čtenáře o pomoc při shánění informací o dění na Liberecku, Jablonecku a Českolipsku za druhé světové války. V případě, že máte zajímavé informace, či jste byli přímo účastníky dění, napište nám prosím na e-mailovou adresu ivan.rous@muzeumlib.cz či volejte na telefonní číslo +420 485 246 165.

Stavba podzemního depozitáře, léto 2002.

Knihovna Severočeského muzea v Liberci patří mezi zařízení, která poskytují veřejné knihovní a informační služby. Návštěvní hodiny pro veřejnost jsou v úterý a ve čtvrtek od 13 do 16 hodin. Knihy jsou k dispozici prezenčně, část fondu (cca 23.000 svazků) je evidována v on-line katalogu knihovny na internetové adrese <http://knihovna.muzeumlb.cz>.

Novinky z muzejní knihovny

Alena Beňadiková, knihovnice

Veřejnosti přístupná knihovna Severočeského muzea průběžně doplňuje svůj knižní fond publikacemi z tuzemska i zahraničí. Prostřednictvím grantu odborného pracovníka muzea získala knihovna publikaci, která by mohla zaujmout kvalifikované čtenáře i občany Liberce, jimž není lhostejný osud jejich města.

Jedná se o výpravnou knihu *Jugendstilbad Darmstadt* (Secesní lázně v Darmstadtu), vydanou v Německu v roce 2009 ke stoletému výročí jejich vzniku. Autorský kolektiv vedený Nicolausem Heissem v ní obsáhle pojednává o darmstadtských městských lázních, které byly, podobně jako lázně liberecké, postave-

ny v prvním desetiletí 20. století. Honosná budova, silně poškozená za druhé světové války, byla sice po r. 1949 částečně renovována, ale do původního stavu jí mnoho chybělo. Teprve když byla secesní stavba prohlášena koncem minulého století za kulturní památku, dočkala se postupně uvedení do podoby, která je dnes ozdobou tohoto německého města. Lázně jsou ještě monumentálnější a krásnější než bývaly kdysi.

Součástí knihy je rozsáhlá barevná fotodokumentace, která dokládá proměnu exteriéru i interiéru darmstadtských lázní až do současného stavu. Souvislost s libereckými lázněmi na Masarykově třídě se nabízí celá řada. I jejich budova byla před sto lety podobná oně z Darmstadtu. Lázně sice neutrpěly válkou, ale o jejich pozvolné chátrání se postarala čty-

řetí desetiletí socialistické „péče“. Zbytek dokonala další dvě desetiletí po roce 1989 – privatizace ani střídání majitelů nedokázaly proměnit lázně v součást libereckého společenského dění. Až na několik málo výjimek v roce je budova stále uzavřená.

Doporučujeme proto lidem, kteří budou mít v budoucnu možnost navrátit této stavbě její dávný lesk, aby si knihu o darmstadtských lázních důkladně přečetli. Dozvědí se z ní mimo jiné i to, že pro svou práci budou potřebovat nejen peněžní prostředky, ale také nadšení, kvalifikaci a ryzí úmysly, které budou sledovat zájem občanů a města.

Jugendstilbad Darmstadt, Heiss, Nikolaus, et al. 1. vyd. Darmstadt: Justus von Liebig, 2009. 212 s. ISBN 978-3-87390-267-1, signatura 28789.

Exponáty SM na Pražském hradě

Oldřich Palata, historik umění

Každoročně načas opouštějí depozitáře uměleckohistorického oddělení Severočeského muzea desítky sbírkových předmětů, které ve formě zápůjček směřují na nejrůznější domácí i zahraniční výstavy. Je to běžná součást muzejní či galerijní spolupráce a navíc přesvědčivý doklad o tom, že umělecké sbírky Severočeského muzea v Liberci mají mezi odborníky svou uznávanou kvalitu i dobré jméno.

V letošním roce 2011 doplňují exponáty z libereckého muzea mimo jiné také prestižní výstavu nazvanou *Porcelán na Pražském hradě* (31. 5. – 11. 9. 2011). Jedná se o výstavu, na níž pořádající Správa Pražského hradu představuje poprvé nejenom vlastní bohaté sbírky v tomto oboru, ale rovněž vzácné exponáty z českých a zahraničních muzeí. Místem konání pozoruhodné výstavní přehlídky je Letohrádek královny Anny. Tato „perla záalpské renesanční architektury“ prošla několikaletou nákladnou rekonstrukcí a v současnosti nabízí skvělé výstavní prostory. Severočeské muzeum v Liberci sice vlast-

ní jednu z nejlepších sbírek historického porcelánu v naší republice, ale na výstavě je zastoupeno exponáty z příbuzných materiálů. Do renesančního architektonického stylu budovy skvěle zapadá „liberecká“ mísa s námětem z dávné římské historie, představující setkání vojevůdce Coriolana s jeho matkou Veturii. Jedná se o vynikající ukázkou italské majoliky z doby kolem roku 1540. Autorem malovaného výjevu byl zřejmě Francesco Xanto Avelli z Urbina. Do „italského“ prostředí nepochybně zapadá i fajánsová váza z libereckého depozitáře. Není sice značená, ale malovaná skica krajiny i schématické pojetí postav amoretů ji řadí do prostředí Itálie sedmnáctého století.

Servis na čokoládu, podnos zlacené stříbro, koflík porcelánový, skleněná číše s řezaným dekorem. Johann Jacob Adam, Augsburg, 1759–61. Š28171–3.

Éru Marie Terezie, resp. její Zlatý servis, na výstavě doprovázejí exponáty ze Severočeského muzea zhotovené z ušlechtilých kovů a dalších materiálů. V jednom případě se jedná o konvici na čokoládu, v druhém jde o malý servis k podávání stejného nápoje. Konvici z litého stříbra s cizelovaným dekorem a s erbem vytvořil mistr Saml. Courtauld v Londýně v období 1759–1761, soliterní servis ze zlaceného stříbra pochází z dílny Jacoba Adama z Augsburgu. Míšeňský porcelánový koflík ze stejné doby nese výrazné rysy Höroldtova období, skleněná číše s řezaným dekorem má zřejmě svůj původ v česko-saském prostředí.

Až na vázu s italskou krajinou se jedná o exponáty, které jsou součástí stále uměleckohistorické expozice Severočeského muzea v Liberci. Návštěvníci však nebudou při prohlídce muzejních expozic nijak ochuzeni. Po dobu přechodné prezentace na výstavě Správy Pražského hradu nahrazují zmiňované zápůjčky neméně významné umělecké předměty. Za urbskou mísu je vystaven skvělý majolikový talíř se znakem florentské rodiny Salviati. Pochází z let 1545–1550 rovněž z Urbina, a to z dílny Quido Fontany. Talíř patří do rozsáhlého servisu, jehož jednotlivé části jsou dnes roztroušeny

Váza, fajáns, modře malovaný dekor, Itálie, 17. století, PK 541.

ve sbírkách významných uměleckohistorických muzeí v Londýně, Paříži, Berlíně a Kolíně nad Rýnem. Ve vitríně s rokokovým zpracováním ušlechtilých kovů je aktuálně vystavena část biskupské berly z litého, cizelovaného a zlaceného bronzu, kterou lze považovat v kontextu s vystaveným ciborium a monstrancí za logický a charakteristický doplněk dobových liturgických předmětů.

Žádost Správy Pražského hradu o zápůjčku exponátů ze sbírek Severočeského muzea v Liberci přinesla ve své podstatě dvojí pozitivní efekt: zájemci o historii uměleckých řemesel se mohou vypravit buď do Letohrádku královny Anny v Praze, nebo do libereckého muzea. A pokud je jejich zájem opravdu upřímný, nebudou určitě zklamáni ani v jednom případě.

Rok 1968 ve sbírkách SM

Markéta Lhotová, historička

Dokumentace a zpracování moderních dějin Liberce se z pohledu návštěvníků Severočeského muzea jeví jako zcela nedostatečné, vzhledem k tomu, že stálá expozice, doplněná v letech před sametovou revolucí expozicemi dělnického hnutí na Sychrově či síněmi družby apod., končí dnes rokem 1918. Postavit novou expozici zahrnující následný vývoj a zejména období po roce 1945 na základě dřívějších sbírek je však velmi problematické vzhledem k tendenčnímu zaměření poválečných sběrů na dokumentaci úspěchů socialismu. Proto postupně dochází k doplňování sbírek, jejich nové interpretaci a jednotlivé celky jsou poté připraveny pro použití badatelů či pro prezentaci ve formě výstav či přednášek, například přibližně v pětiletých rozestupech proběhly čtyři různě pojaté akce k roku 1968 či výstava věnovaná sametové revoluci.

V letech 2007–2010 řešilo Severočeské muzeum v Liberci výzkumný úkol finančně podpořený z Ministerstva kultury „Rok 1968 v regionální dokumentaci“. Hlavním cílem projektu bylo zpracování a zpřístupnění materiálů z roku 1968, které se nachází ve sbírkách Severočeského muzea v Liberci a jejich posouzení v rámci dalších archivních či muzejních souborů našeho regionu. I když od osudných událostí toho roku již uplynulo čtyřicet let, řada materiálů se při této příležitosti mohla poprvé představit veřejnosti, protože mnohé přežily období normalizace v úkrytech v různých prostorách muzea a teprve v posledních letech byly vyzvednuty či znovu objeveny. Jednalo se zejména o letáky a ručně psané plakáty, které tehdejší pracovník Severočeského muzea Milan Mazánek pravidelně sbíral a dokumentoval v ulicích města, a satirické koláže z panelu Český lev, který se nacházel v Pražské ulici, jejichž hlavními autory byli Jan Šolc, tehdy učitel a zástupce ředitele základní školy, výtvarník Jiří Urban a rovněž Milan Mazánek. Zajímavě tyto sběry doplnily i dary našich spoluobčanů, shromážděné zejména při příležitosti zmíněných výstav. I když některé dokumenty (letáky, noviny) již máme vícenásobně, vždy se v jednotlivých darovaných souborech objevilo něco nám dosud neznámého či hledaného, ať to byl neobvyklý plakát, rentgenový snímek

či tzv. „bílá kniha“, interpretující události podle sovětského vzoru.

Důležitým úkolem výzkumu bylo zpracování „technologicky zastaralých“ materiálů a jejich zpřístupnění prostřednictvím moderních médií. V prvé řadě se jednalo o záchranu filmů a magnetofonových nahrávek. Digitalizaci zvukových nahrávek jsme pořizovali v muzejních podmínkách, práce začínala až ve chvíli, kdy už záznam nerušilo mnoho telefonních a jiných impulsů, a tak dlouho do noci svítilo několik oken v našem improvizovaném studiu. Restaurování a následná digitalizace filmů byly svěřeny prostřednictvím ČT a Krátkého filmu specialistům a probíhaly v rámci zapojení muzea do projektu Liberecká svědectví. Zatímco při předcházejícím pokusu o převedení filmu na videozáznam se podařilo získat jen asi 20 minut dobrého materiálu vzhledem k velmi špatnému stavu nosiče (lámání filmového pásu), nynější postup zachránil téměř kompletní nahrávku. Digitalizací prošel i rozsáhlý soubor fotografických dokumentů – přes 500 negativů a okolo 100 pozitivů, z nich 170 bylo scanováno na zakázku ve vysokém rozlišení k využití pro publikování a velkoplošný tisk. Fotografické dokumenty pocházejí jak z dokumentační činnosti Severočeského muzea (384 negativů), tak z Fotocentrály či darů různých osob. Mnohé z nich, stejně jako filmy a magnetofonové pásky, byly od roku 1969 v „úschově“ archivu Státní bezpečnosti a do muzea se vrátily či dostaly až v roce 1990.

Z hlediska liberecké veřejnosti nejzajímavější prezentací na-

šeho výzkumného úkolu byla výstava, která proběhla v Severočeském muzeu v Liberci při příležitosti 40. výročí srpnových událostí. Záběr výstavy a doprovodné publikace rozšířili autoři Markéta Lhotová a Jan Mohr o pohled na kulturní vývoj Liberce v 60. letech 20. století. M. Lhotová se podílela jako poradce či spoluautorka také na výstupech projektu Liberecká svědectví, které rovněž využívaly materiály ze Severočeského muzea: film „Liberecká svědectví: jiné osudy“, připravený režisérkou Janou Hádkovou, či publikace „Srpen 1968 v Liberci“ autorského kolektivu Tomáš Hasil, Markéta Lhotová, Jindřich Marek, Martina Michalová a Jan Šolc. Velkoplošné fotografie připravené z muzejních negativů za finanční podpory tohoto projektu přiblížily poté liberecké události – společně s osudy dalších měst severovýchodních Čech – i našim severním sousedům v rámci výstav v Jelení Hoře a ve Wroclawi, které ve spolupráci s tamějšími archivy připravila Ještědská pobočka České archivní společnosti, v níž spolupracují muzejníci a archiváři našeho kraje. Pro odbornou veřejnost je určena příprava série článků, z nichž první dva vyšly ve sbornících muzea v letech 2009 a 2010.

I přes tento pokrok nám v dokumentaci událostí souvisejících s rokem 1968 zůstávají mnohé mezery. Zejména pro období následujícího roku a počátku normalizace nám chybí doklady. Do budoucna bychom proto rádi doplnili zatím velmi skromný soubor vzpomínek těch, kteří jsou ochotni se o své osobní prožitky podělit a zaznamenat je pro budoucnost.

Zahájení výstavy *Inwazja na Czechoslowacjie w 1968 r.* – Karkonosze, Góry Izerskie i Północno-Wschodnie Czechy, Archiwum państwowe, Wrocław – Odział w Jeleniej Górze, 2. 12. 2008.

ZAJÍMAVOSTI A TIPY Z REGIONU

Liberecké podzemí

expozice libereckého podzemí v krytu CO Lucemburská
www.liberec.cz
tel.: 485 243 149

Bozkovské

dolomitové jeskyně

veřejně přístupné jeskyně s největším podzemním jezerem v Čechách
www.caves.cz
tel.: 481 682 164

IQpark

zábavně naučné science centrum, Centrum Babylon
www.iqpark.cz
tel.: 485 249 649

Muzeum výroby hraček

Detoa Albrechtice, s.r.o., možnost exkurzí, Albrechtice v Jizerských horách
www.detoa.cz
tel.: 483 356 322

Muzeum

ozubnicové dráhy

expozice ozubnicové trati Tanvald–Kořenov–Szklarska Poręba, nádraží Kořenov
www.zubacka.cz
tel.: 724 820 126

Boveraclub

historie městské veřejné dopravy
boveraclub.czechtrams.com
tel.: 485 344 111

Muzeum

obrněné techniky

expozice kolové a pásové techniky a protiletectvého dělostřelectva, Smržovka
tanksmrzovka.webgarden.cz
tel.: 602 370 575

Památník

Ferdinanda Porsche

expozice věnovaná osobnosti tvůrce vozů Porsche, Vratislavice nad Nisou
www.vratislavice101010.cz
tel.: 482 321 811

AUTOMUZEUM.CZ

muzeum motoristické historie Liberecka, Vratislavice nad N.
www.automuzeum.cz
tel.: 607 802 570

Muzeum Jizerských hor

expozice věnovaná Jizerským horám, osada Jizerka
www.csopjizerka.cz
tel.: 723 519 290

Tři netradiční archeologické objevy

Marcela Stará, archeoložka – Ivan Rous

V dubnu roku 2010 v průmyslové zóně Sever vrcholily zemní práce pro výstavbu budovy firmy Decathlon. Na potřebný archeologický dozor nad stavbou se „jaksi“ pozapomnělo. Ten začal být aktuální až ve chvíli, kdy byl odkryt podzemní objekt, který tvořila velká místnost s přístupovou štolou, ústící v malém opuštěném lomu ve svahu. Místo májové romantiky si tak přivolaní odborní muzejní pracovníci s nemuzejními spolupracovníky „užívali“ první květnové dny průzkumem podzemí.

Prozkoumaná místnost má půdorys obdélníku s půl elipsovitým rozšířením. Do středu nejširší rovné stěny o délce 350 cm je vedena přístupová štola. Od štoly do vrcholu elipsy má místnost největší šířku 470 cm. Rovné boky místnosti mají 370 cm. Stěny tvoří cihlové zdivo zčásti stavěné z odpadu a zmetků z blízké cihelny. Hloubka místnosti je 383 cm se zaklenutím betonovým povalem. Podlaha není zpevněna.

Interpretace zkoumaného objektu není jednoznačná. Může se jednat o zbytek nikdy nedokončené uhelné šachty, čemuž by odpovídala nedokončená podlaha i elipsovitě zakončení stěny. Podobné objekty se nacházejí například v polském Walbrzychu. Dále se může jednat o „popelník“ kotelny parního stroje. V obou případech souvisí objekt s firmou Hirschmann a Wildner. Byl postaven na jejich pozemku asi v roce 1910.

Zároveň probíhal od konce měsíce března po celý duben roku 2010 archeologický dohled nad zemními pracemi pro umístění nové Neptunovy kašny na náměstí Dr. E. Beneše v centru Liberce.

Pod dlážděním s podklado-

vou vrstvou písku byla výkopem pro základy kašny narušena sterilní vrstva perku (rozpadlé podložní porfyrické hrubozrné biotické žuly), ve které byla cca 30 centimetrů pod dlážděním nalezena betonová deska, kryjící starší betonový rezervoár, který byl orientován na střed radnice s mírně se kónicky zužujícími postranními stěnami, překrytými čtyřicet centimetrů silnou betonovou deskou a dvacetcentimetrovou vrstvou rozpadlého betonu. Celková hloubka od povrchu včetně betonového dna (35 cm silného) je 2,5 metrů. Betonové dno pokrývala deset až dvacet centimetrů mocná vrstva usazenin, která byla lehce spádována východním směrem. Od této černé vrstvy k vrchní krycí desce měl rezervoár výšku 190 cm a 4,5 metrů šířku při povrchu, 4 metry při dně. Dvacet centimetrů pod krycí deskou byl na vnitřních stěnách s hladkou povrchovou úpravou znatelný pruh, po který původně sahala hladina vody. Zdi i strop tvořil železobeton s mohutnou ocelovou výztuží.

Nepotvrdil se původ toho díla ze 17. století, rezervoár byl na konci 19. století či v první třetině 20. století přestavěn do objevené podoby.

Další vodní rezervoár, tentokrát v podobě požární nádrže, byl odkryt při výstavbě bytového domu v Komenského ulici v Liberci v měsících květnu a červnu roku 2010. Zároveň byl sledován liniový výkop ve vrstvě perku mezi paneláky u domu č. p. 345/10 v Tyršově ulici a sto padesát centimetrů hluboký výkop pro přívod vody z Komenského ulice s až čtyřicetcentimetrovou novověkou zásypovou vrstvou a se třicetcentimetrovou

sterilní vrstvou rozpadlé porfyrické hrubozrné biotické žuly. Výkopy pro inženýrské sítě na několika místech narušily novověkou kulturní vrstvu, která však obsahovala pouze artefakty z dvacátého století. Samotná požární nádrž, fungující přes válku, byla zasypána asi v roce 1952.

Ve všech třech případech se jednalo o specifické archeologické nálezy, které nejsou popsány v žádném odborném manuálu, ale vzhledem k jejich stáří více než padesát let je nutno i takovéto evidovat a průběžně na stavbách do-

kumentovat.

Vedle výše zmíněných tří naprosto netradičních archeologických nemovitých nálezů byly v průběhu roku 2010 pouze v katastru města Liberec archeologicky sledovány a průběžně dokumentovány výstavby nových hal v průmyslových zónách, obytných domů ve městě i poklady plynovodů a elektrických kabelů v ulicích Jungmannova, Studničná, Hanychovská, Břetislavova, Na Žižkově, Svárovská, Valdštejská, Opatovská, Zeyerova, na Soukenném náměstí a především v lokalitě Lada.

Konzervátorská dílna se představuje

Čestmír Maleček, konzervátor

Nezasvěcený člověk by se mohl domnívat, že se věnujeme konzervaci ovoce a zeleniny, tedy zavařování hříbků na kyselo, vaření povidel a podobně. Byť je tato myšlenka pro mne jako pro milovníka dobrého jídla zajímavá, tak toto vskutku k pracovní náplni naší dílny nepatří. Čím se tedy zabýváme a proč?

Smyslem práce konzervátora je ošetřování a péče o muzejní sbírkové předměty, které ji vyžadují. To, který předmět určitý zásah vyžaduje, je věcí domluvy kurátora sbírky (tedy člověka, který je specialistou na určitý okruh sbírkových předmětů) a konzervátora (který je zase odborníkem přes materiály, ze kterých jsou předměty vyrobeny, a jejich ošetření). Zjednodušeně se tedy dá říci, že smyslem práce konzervátora je prodloužení životnosti daného předmětu, pokud možno bez hlubších zásahů do jeho podstaty. V naší práci nám pomáhá řada přístrojů, nářadí, chemikálií a dalších pomůcek.

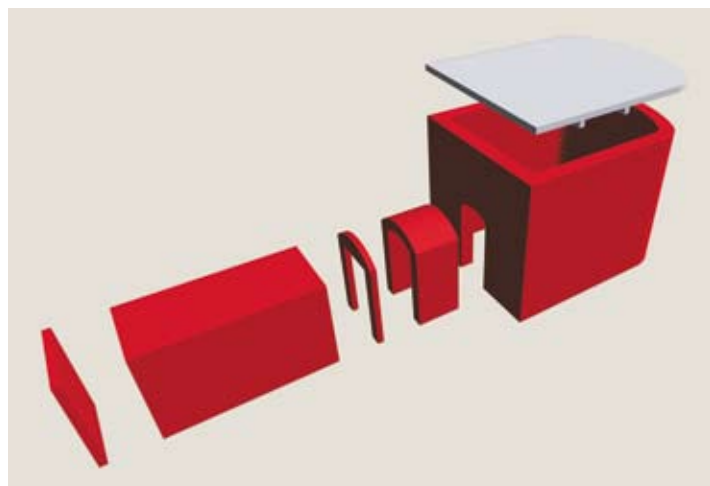
Neméně důležitým úkolem konzervátora v průběhu čištění, například u archeologických artefaktů, je odkrývání důležitých informací o dané věci, její podstatě a použití materiálu či technologii výroby. Pokud je to smysluplné, spolupracujeme s institucemi, které disponují technickými zařízeními, vhodnými pro (pokud možno) ne-destruktivní průzkum předmětů, jako například rentgeny, počítačové tomografy (CT), analyzátory materiálů, mikroskopy s vysokým rozlišením apod. Zde je ale nutno poznamenat, že většina objektů,

Čestmír Maleček provádí čištění a konzervaci kulometu MG-42.

které dílnou procházejí, takto sofistikovaný průzkum nevyžaduje. Z materiálů, které jsme v naší dílně schopni ošetřit, mohou jmenovat například kovy (od železa až po barevné a drahé kovy), keramiku, sklo, dřevo, kůži, papír.

„To je všechno pěkné, ale co je vlastně ta konzervace?“, může se zvědavý čtenář ptát. Zjednodušeně řečeno je to opatření předmětu ochrannou nebolí konzervační vrstvou chemické látky, která dočasně chrání jeho povrch před vlivem negativních faktorů, působících na něj v zemské atmosféře, například vlhkost, prach, UV záření, chemické látky reagující s povrchem předmětu destruktivně a další. Vlastní provedení konzervace bývá vždy závislé na materiálu, ze kterého byla daná věc vyrobena. Konzervace by měla vždy následovat až po odborném očištění předmětu. Pojem konzervace ovšem bývá pro zjednodušení užíván pro označení celého řetězce postupů.

Trojrozměrný (3D) segmentově rozložený model objektu nalezeného při stavbě prodejny Decathlon, vytvořený v SM pomocí software VariCAD.

Nejen čtyři nové mouchy pro vědu

Pavel Vonička, entomolog

Jizerské hory byly přírodovědci značně opomíjenou oblastí a dá se říci, že celá dlouhá desetiletí stály ve stínu sousedních Krkonoš, kam mnohem častěji směřovaly výzkumné výpravy odborníků. Historické údaje z Jizerských hor, publikované v předválečné německé literatuře, se týkají především nejatraktivnějších řádů hmyzu, tj. brouků a motýlů. A tak prakticky až do dnešní doby neexistovaly o řadě skupin z Jizerských hor téměř žádné údaje. Teprve v poslední dekádě minulého století se podařilo získat pro výzkum hmyzu v Jizerských horách řadu specialistů na jednotlivé skupiny. Zprvu ojedinělé exkurze odborníků stály na počátku rozsáhlého entomologického výzkumu, který byl zahájen v roce 2000. Průzkum, zaměřený především na hmyzí skupiny, o nichž nebylo ze zkoumaného území prakticky nic známo, je zajišťován autorem tohoto příspěvku a v prvních letech byl pod gescí Správy CHKO Jizerské hory, která na něj přispívala i finančními prostředky. V současné době výzkum pokračuje pod hlavičkou Severočeského muzea v Liberci. Na vybraných lokalitách v Jizerských horách jsou instalována a obsluhována odchytná zařízení (tzv. Malaiseho a emergentní pasti, žluté misky aj.). Postupně jsme do zkoumané oblasti zahrnuli i Frýdlantský výběžek.

Během prvních osmi let se nám podařilo získat rozsáhlý materiál, který kolega Jiří Preisler, pracovník Státního veterinárního ústavu, vytřídil do jednotlivých skupin, abychom jej mohli předat k určité specialistům. Nešlo jen o řád dvoukřídlých, obecně označovaný jako „mouchy“, ale byly sledovány i další skupiny, např. jepice, chrostíci, žahadloví blanokřídlí (včely, vosy), pilatky, křísí aj. Spolupracující odborníci zpracovali desetitisíce získaných exemplářů hmyzu a podařilo se i ve velice krátké době dílčí výsledky za období let 2000–2008 souhrnně publikovat v odborném periodiku – *Sborníku Severočeského muzea, Přírodní vědy*, č. 26 (2008) a 27 (2009).

Během tohoto průzkumu bylo v Jizerských horách a na Frýdlantsku zachyceno a determinováno 2 358 druhů šesti řádů hmyzu (jepice, chrostíci, rovnokřídlí, řasníci, dvoukřídlí a blanokřídlí). Z tohoto

množství bylo nalezeno 65 druhů nových pro území České republiky, pro území Čech bylo nových 94 druhů. Řada těchto skutečných prvních zjištění má nadregionální význam pro doplňování znalostí o fauně hmyzu celé České republiky. Zároveň byla získána cenná data o výskytu vzácných a ohrožených druhů, jak v maloplošných chráněných územích, tak i na dalších lokalitách, které nepoživají zvláštní územní ochranu. Celkem bylo zaznamenáno 194 druhů zařazených do různých kategorií Červeného seznamu ohrožených druhů bezobratlých ČR.

Významným zjištěním jsou nálezy čtyř druhů dvoukřídlého hmyzu, do té doby pro vědu zcela neznámých. V roce 2004 popsal doc. František Šífler na základě vzorků, odchycených na Velké Jizerské louce, nový druh z čeledi výkalnicovitých (Scathophagidae), který nazval *Scathophaga jizerensis*. Tato moucha nemá samozřejmě oficiální české jméno, doslovným překladem vědeckého názvu jí lze pojmenovat jednoduše: výkalnice jizerská. Ve stejném roce publikoval Dr. Jan Ševčík popis dosud neznámého druhu z čeledi bedlobytkovitých (Mycetophilidae), nalezený u Šolcov rybníku u Raspenavy, který nazval *Allodia bohémica*. Tento druh, vyvíjející se jako většina zástupců této druhově bohaté čeledi v houbách, nebyl zatím nalezen na žádné další lokalitě a Šolcův rybník je tak jediným místem, kde byl dosud zastížen. V roce 2008 popsal opět F. Šífler další nový druh z Jizerských hor; nazval jej *Norrelisoma vonickai* a nález pochází z území přírodní rezervace Bukovec. Poslední „mouchou“, popsanou z Jizerských hor (bučina pod vrcholem Poledníku) J. Ševčíkem v roce 2008, je *Acomopterella martinovskyi*, další zástupce čeledi bedlobytkovitých, nazvaný na počest našeho významného dipterologa, Jaroslava Martinovského. Tento druh byl ale současně nalezen i v Krkonoších, na Šumavě, v Jeseníkách a Tyrolských Alpách.

Na základě výsledků provedeného výzkumu je zřejmé, že Jizerské hory a Frýdlantsko jsou po této stránce málo prozkoumané a je stále co objevovat. Přítomná vazba mnoha druhů hmyzu, resp. bezobratlých živočichů na určitý

Zrekonstruované pietní místo v Rýnovicích

Lubor Lacina, kurátor

Existenci táborového komplexu z doby druhé světové války připomíná pietní místo, vybudované nedlouho po porážce nacismu v jihovýchodním cípu dnešní průmyslové zóny v jablonecké čtvrti Rýnovice. Poukazuje na provizorní ubytovací zařízení včetně koncentračního tábora, která nacisté vybudovali pod Prosečským hřebenem, na jehož úpatí během válečných let probíhala zbrojní výroba pro německou společnost Karl Zeiss. Smutné události, které mnoho zde držených lidí zaplatilo životem, připomíná pomník se symbolem umučeného vězně, pietní úprava a také symbolický kámen z lomu v Groß-Rosenu, kde se nacházel velký koncentrační tábor, jenž měl v Jablonci svoji pobočku. Ta samotná, resp. jedna z budov průmyslové zóny, kde byla umístěna, dosud stojí, ale je přestavěna pro běžný dílenský provoz, naproti tomu velký zajatecký táborový areál, který sestával s řady dřevěných baráků, byl po válce zbourán a prostor je dnes zastavěn.

Ve středu 4. května 2011 došlo ke slavnostnímu odhalení zrekonstruovaného pietního místa, které bylo za částku 3,4 milionů korun ze zdrojů Ministerstva obrany ČR,

města Jablonce nad Nisou a velvyslanectví Ázerbajdžánu, Běloruska, Kazachstánu, Ruska a Ukrajiny důkladně zrekonstruováno, opatřeno kamennými deskami se jmény obětí barákového tábora a stručným shrnutím dění v táborech během doby existence. Pietní místo, které se tak stalo jedním z významnějších svého druhu v České republice, důstojně připomíná osudy lidí zavlečených do Jablonce v době nacistické nadvlády a ztrativších zde život. Důležitost pietní akce podtrhla přítomnost velvyslanců zainteresovaných zemí a zástupce francouzského velvyslanectví.

Severočeské muzeum v souvislosti s děním v letech 1938 až 1945 v tzv. Říšské župě Sudyty připravuje přehledovou výstavu, zabývající se zhruba 40 pobočkami koncentračních táborů Flossenbürg, Groß-Rosen, Osvětim a Ravensbrück na území České republiky v pohraničním pásu od Sokolovska po Bruntálsko a jednotlivě v Brně, v okolí Prahy a v jihozápadních Čechách, včetně pobočných koncentračních táborů na Jablonecku a Liberecku – v Rýnovicích, Rychnově u Jablonce nad Nisou, Smržovce a Chrastavě. Výstava se bude konat v termínu 25. října až 4. prosince 2011.

Instalace tzv. Malaiseho pasti k odchytu hmyzu pro vědecké účely ve staré bučině v Jizerských horách, květen 2011.

typ prostředí je mnohem těsnější než u většiny obratlovců. Nesmíme opomíjet i potravní vazby, celé skupiny hmyzu jsou vázány na určitý druh nebo skupinu příbuzných druhů rostlin. Potvrzením jejich výskytu můžeme hodnotit i zachovalost prostředí, ve kterém žijí.

Řada skupin dvoukřídlých i ji-

ných hmyzích řádů ale teprve čeká na zpracování v dalších letech. Výzkum dále pokračuje a lze předpokládat, že přinese další zajímavé výsledky, které budou využity k ochraně stanovišť významných druhů hmyzu a přispějí i ke zvýšení zájmu odborné veřejnosti o Jizerské hory a Frýdlantsko.

Začínáme

Ivan Rous

EDITORIAL

Držíte v rukou první číslo Čtvrtletníku Severočeského muzea. Vznikl na základě potřeby komunikace s veřejností, vzorem formátu nám byl Muzejní čtvrtletník Muzea Českého ráje. Cílem periodika bude navázat kontakt mezi odbornými pracovníky a veřejností. Muzeum totiž nejsou jen expozice a výstavy, ale jedná se především o instituci provádějící výzkum v obrovském spektru oborů od uměleckohistorických po přírodovědné. Na stránkách čtvrtletníku tak budete moci nahlédnout do témat, kterými se zaměstnanci muzea zabývají. A například zjistíte, že máte zajímavé informace vztahující se k oboru bádání. Takto se již v minulosti podařilo dostat k zajímavým předmětům nebo výpovědím, které tak dostaly nový smysl – muzeum je dovede uchovat po velmi dlouhou dobu, delší než lidský život. A předměty či vzpomínky jsou, alespoň v našem měřítku, navždy spojeny i s tím, kdo zajímavost objevil či donesl do muzea. První číslo čtvrtletníku je shodou okolností zasazeno do okamžiku změn ve vedení instituce. Odchází Mgr. Alois Čvančara a přichází nový ředitel Mgr. Jiří Křížek. Proto je první článek od A. Čvančary věnován shrnutí minulé epochy muzea, v dalším čísle nám představí své vize o muzeu nový ředitel J. Křížek.

Výstavy Severočeského muzea v Liberci červenec – srpen – září 2011

Loutky z archivu Naivního divadla Liberec

2. června – 4. září

Výstava, kterou společně pořádají Severočeské muzeum a Naivní divadlo Liberec při příležitosti 21. ročníku mezinárodního festivalu „Mateřinka 11“, představí veřejnosti po delší době část z bohatého a pečlivě uchovávaného archivu tohoto předního českého loutkového divadla.

Historické kolébky a kočárky

28. června – 28. srpna

Výstava sběratelky paní Šormové představí jak klasické dětské kočárky z nejrůznějších materiálů, tak tzv. kočárky loutkové, určené pro panenky. Rozsáhlá kolekce, čítající desítky exponátů, obsahuje skvosty z 80. let 19. stol. i novodobé přírůstky z poměrně nedávných let 20. stol. Vše v dokonalém „dobovém“ vzhledu, doplněno o oděvy, doplňky a rozsáhlou fotodokumentaci s obsažnými texty.

(Ne)praktický kabinet Jiřího Wintera

8. září – 23. října

Jméno Jiří Winter vám třeba mnoho neřekne, ale doplníme-li je o umělecký pseudonym Neprakta, tak již možná budete v obraze. Severočeské muzeum připravilo jako hold Mistrovi, který se letos dožívá úctyhodných 87 let. Vedle volné tvorby z různých oblastí, kde mohl uplatnit svůj výrazný rukopis, reflektuje výstava i další ze zájmů Jiřího Wintera, a to vášnivě sběratelství, především orientálních artefaktů.

Hold sklu

14. září – 16. října

Výstava s podtitulem „Josef Kaplický a práce jeho žáků z padesátých a z počátku šedesátých let 20. století ve sbírkách Severočeského muzea“ představí mimo jiné zrestaurovanou Kaplického mozaiku, která získala na světové výstavě EXPO '58 v Bruselu zlatou medaili, unikátní díla R. Roubíčka, V. Ciglera, St. Libenského a umělecké sklo dalších autorů.

Výběr z kulturních akcí

červenec – srpen – září 2011

2. mezinárodní festival a setkání Liberecký flašinetář

10. – 11. srpna 2011

Produkce flašinetářů v centru města, přednáška „Řezba pohyblivých figurek k flašinetům a betlémům“ v AV sálu Severočeského muzea a další doprovodné akce.

4. ročník Cvikovského hřmění

29. – 31. července 2011 u rybníka Veselák, Cvikov

Rekonstrukce bitvy z období třicetileté války.

13. ročník tradiční rekonstrukce obléhání hradiště ve 12. století

23. – 24. července 2011 v archeoskanzenu Curia Vítkov

Rekonstrukce raně středověkého vojenského tábora. V přílehlé řemeslnické osadě poznáte známá i méně tradiční řemesla – některá si budete moci Vy nebo Vaše děti i vyzkoušet.

Hvězdičková noc

6. srpna 2011

Tradiční akce muzea Jizerských hor na Jizerce. V případě jasného počasí pozorování oblohy astronomickými dalekohledy.

Fotografie ze sbírek SM

Milada Dománková, fotografka

Budova muzea s poutačem M. Halašky na reprezentativní výstavu československého skla, která byla po premiéře v Moskvě v r. 1959 uspořádána o rok později rovněž v Liberci. Foto J. Kabiček.